

Туча Вікторія Володимирівна

*кандидат наук з державного управління,
докторант Національної академії державного управління
при Президентіві України*

ORCID: 0000-0002-1673-395X

e-mail: site-ijk@ukr.net

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ЕЛІТИ В ЕПОХУ ПОСТМОДЕРНУ

Здійснено аналіз сутності та тенденцій розвитку державно-управлінської еліти в добу постмодерну, конкретизовано її зміст як сукупності осіб, наділених відповідними функціональними обов'язками щодо забезпечення життєдіяльності суспільства. Розкрито форми взаємодії з політичною елітою в контексті реалізації відповідних інституційних проєктів, враховуючи специфіку різних національних традицій публічного управління. Виявлено інституційно-функціональну й технологічну відмінність та тотожність між політичною та адміністративною елітою. Доведено, що в добу постмодерну простежується тенденція зростання ролі середньої ланки державно-управлінської еліти у формуванні та реалізації державної політики. Ідентифіковано певні закономірності функціонування державно-управлінської еліти в добу постмодерну.

Ключові слова: еліта; антиеліта; елітистські концепції; політична еліта; державно-управлінська еліта; політико-адміністративна еліта; правлячий клас; вибраність; демократизація; постмодерне суспільство; глобальна держава; публічне управління; політичне управління; стратегічний розвиток держави.

Постановка проблеми. У контексті теоретико-методологічного аналізу еліти в сучасному постмодерному суспільстві особливої уваги заслуговує здійснення окремого розгляду поняття “державно-управлінська еліта”. Саме вона є правлячою меншістю, яка концентрує уособлення політичної влади, забезпечує управління політичними процесами й політичний розвиток держави. Збалансована практика паритетної взаємодії між політичною та державно-управлінською елітою забезпечує стратегічну рівновагу політичної системи держави. У такий спосіб постає питання про ідентифікацію сутності та тенденцій розвитку державно-управлінської еліти та параметри її взаємодії з політичною елітою у контексті реалізації відповідних інституційних проєктів забезпечення системних реформ. Йдеться про калькацію мерітократичної практики, яка вказує на володіння особливими соціальними рисами людей, які дозволяють людям обіймати відповідні посади в системі державного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Більшість дослідників розуміють державно-управлінську еліту як об'єктивний фактор та об'єктивну

умову забезпечення функціонування управлінських інституцій держави. З цього приводу Дж. Менн зазначає, що елітні прошарки та групи, відповідні їм адміністративно-управлінські структури, існують об'єктивно (враховуючи реально існуючу нерівність людей, розподіл праці, який вимагає високого рівня професіоналізму у цій сфері, високої престижності та соціальної значимості державного управління) і є результатом не окремої суб'єктивної волі, а природно-історичного розвитку суспільних відносин [1]. Зважаючи на це, державно-управлінська еліта становить окреме коло осіб, спеціально підготовлених для професійного виконання інтересів окремих груп громадськості, продукування відповідних політичних цілей та цінностей, прийняття управлінських рішень, які забезпечують стратегічний розвиток держави.

У контексті цього дослідження особливої уваги заслуговує концепція У. Стівенсона, який використовує поняття “адміністративно-політична еліта”, відображаючи гностичну сутність еліти у сфері публічного управління. Під цим поняттям вчений розуміє “відносно самостійну, привілейовану групу високопосадових керівників державного управління, яка більшою чи меншою мірою володіє видатними професійними, соціальними та психологічно-особистісними рисами, які забезпечують їм участь у прийнятті та реалізації державно-управлінських рішень” [2]. З огляду на це, до важливих структурних елементів елітного прошарку адміністративно-політичної еліти, на думку науковця, належать (1) “навколоелітне оточення”, до якого зараховують: найближче оточення еліти, помічників, радників, консультантів, референтів – всіх тих, хто забезпечує вплив на формування та реалізацію публічної політики держави та (2) контреліту, яку представляють найбільш впливові особи опозиційних партій, громадських організацій, опоненти діючого державного курсу, наукової спільноти, однак які позбавлені можливості реальної участі у функціонуванні державно-управлінської системи [3].

В аспекті ідентифікації сутності “державно-управлінської еліти” надзвичайно складним, у методологічному відношенні, завданням для більшості наукових учень стало розмежування чіткої термінологічної полярності між поняттями “державно-управлінська”, “політична” й “адміністративно-політична еліта”. У більшості наукових традицій основним критерієм такого розмежування є обсяг владних функцій. З цього приводу Д. Кетзер під “державно-управлінською елітою” розумів групу людей, які володіють інструментами влади [4]. Зважаючи на це, вона має складну внутрішньодиференційовану структуру, яка складається з таких ланок реалізації вищих функцій: вищої (керівної ланки управління), середньої (сформованої із виборних посадових осіб, які мають відповідний професійний рівень та освіту) і нижчої (патронатної служби). Доцільно зазначити, що у добу постмодерну чітко простежується тенденція зростання ролі середньої ланки державно-управлінської еліти у формуванні та реалізації державної політики. На думку М. Дуайна, нині “субеліта переважає вищу еліту в інформованості та здатності до солідних дій, завдяки

цьому вища еліта вимушена застосовувати авторитарний інструментарій, щоб стримувати її у певних межах” [5]. Основне призначення державно-управлінської еліти полягає в демократизації політичних процесів шляхом налагодження тісної взаємодії з різними прошарками суспільства.

На підтвердження цього С. Уебстером було ідентифіковано основні ознаки державно-управлінської еліти, серед яких: відносна самостійність стосовно суспільства; вищий статус і престижність соціального стану її представників; володіння державною владою; відносне співпадіння цілей та інтересів, наявність загальної ціннісної орієнтації; владність і честолюбство; харизматичність, тяжіння до лідерства й підпорядкування інших; здатність і готовність проявити волю і брати на себе відповідальність за непопулярні рішення; інтелект і професіоналізм у сфері управління і політики, неординарність мислення та вчинків; почуття приналежності до касти обраних і відповідальність за це перед суспільством [6].

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. У контексті цього аналізу особливу увагу потрібно акцентувати на термінологічній і смисловій ідентифікації сутності понять “державно-управлінська” й “політична еліта”, які використовуються у різних національних традиціях публічного управління. Віднайти чітку гностичну лінію розмежування між цими поняттями надзвичайно складно, враховуючи їх інституційно-функціональну й технологічну тотожність. При цьому доцільно враховувати й те, що в межах західноєвропейської й американської традицій окремо вживаються поняття “політична” й “адміністративна еліта”. Більшість держав пострадянського простору використовують поняття “управлінська”, “адміністративна”, “політико-адміністративна еліта”. У вітчизняній термінологічній традиції закріпився термін “державно-управлінська еліта”.

Під “державно-управлінською елітою” традиційно розуміють окрему групу управлінців, наділених відповідними функціональними обов’язками щодо забезпечення життєдіяльності суспільства. На противагу політичній еліті, державно-управлінська позбавлена структурної можливості монополізації влади, а, відтак, і жорсткої регламентації інтересів суспільства. З огляду на це, якщо політичні еліти у процесі своєї діяльності виявляють гіпотетичну можливість здійснювати цілісний і структурний контроль за всіма процесами у політичному житті суспільства, то державно-управлінська еліта є лише структурною частиною забезпечення функціонування публічної сфери держави.

Виклад основного матеріалу. Сучасний контекст функціонування державно-управлінської еліти в постмодерній державі дозволяє ідентифікувати низку покладених на неї функціональних зобов’язань, до яких належать:

- вивчення, аналіз та відображення інтересів різних соціальних спільностей щодо їх політичних установок та рішень [7];
- вироблення стратегій та тактики внутрішньої й зовнішньої політики держави (програм, доктрин правових та нормативних актів) [8];

– створення відповідних механізмів реалізації відповідного політичного курсу через відповідну кадрову роботу, створення необхідних політичних та управлінських інститутів [9];

– продукування суспільно значимих політичних цінностей, здатних перетворити населення в активних учасників політичного процесу [10];

– об'єднання зусиль різних управлінських інституцій щодо забезпечення прогресивного розвитку суспільства.

Саме ці функціональні зобов'язання дозволяють ідентифікувати державно-управлінську еліту як окремих інститут забезпечення стратегічної стабільності суспільства й стратегічного розвитку держави. З огляду на це, її технологічність й інструментальність становлять “єдиний управлінський центр” забезпечення належного функціонування системи публічного управління. З цього приводу відомий теоретик державно-управлінської еліти Ф. Гуднау зазначив, що саме її наявність дозволяє забезпечити “чітке відмежування політики від управління, працюючи над професіоналізацією державно-управлінського персоналу, слугуючи побудові організаційної ієрархії, яка і виступає стратегічною умовою адміністративної ефективності публічного управління” [11]. Дотримуючись такої позиції, вчений обґрунтував необхідність існування державно-управлінської еліти як інструмента забезпечення суспільно-політичного балансу в суспільстві, а це слугуватиме демократизації відповідних процесів. Такий контекст безпосередньо ґрунтується на своєрідній обопільності контролю, відповідно до якого політики зобов'язані здійснювати контроль за державно-управлінськими інституціями, а ті своєю чергою мають бути позбавлені надмірної можливості впливати, а тим більше регламентувати політичне життя суспільства. Технологічно за державно-управлінською елітою закріплюються функції реалізації відповідного політичного курсу й забезпечення його належної результативності, тоді коли до сфери функцій політичної еліти належить формування й унормування його концептуальних й нормативних засад. Отже, державно-управлінська еліта має діяти відповідно до наперед заданого політичного курсу, тоді як на політичну еліту покладається забезпечення розвитку демократії і відповідного супутнього контролю за діяльністю адміністративного корпусу держави. Дотримуючись наперед заданих стратегічних векторів держави, державно-управлінська еліта, на відміну від політичної, має власний інструментарій формування у добу постмодерну. У цьому стосунку йдеться про те, що всі офіційні особи, які формують політичний курс, обираються або призначаються на певний термін, чиновники державного апарату й управлінці відбираються на основі незалежної оцінки їх професійних і особистісних якостей, а не на основі політичної ангажованості [12].

В епоху постмодерну чітко увиразнюється тенденція співвідношення понять “бюрократія” та “адміністративна еліта”, які розкривають загальнометодологічну й функціональну сутність державно-управлінської еліти. Найбільш патетичний у методологічному стосунку контекст запропоновано

Н. Таймшеф, де під “бюрократією” розуміється безконтрольна влада не публічних політиків, а чиновників в особі адміністративної еліти, яка присвоїла собі, окрім управлінських (адміністративно-розпорядчих), невластиві їй функції розпоряджатись політичною владою та державою [13]. Зважаючи на це, у концепції вченого бюрократія постає як “квазіеліта”, яка абсолютно відчужена від виконавчої та законодавчої влади, і характеризується високим рівнем практичної незалежності від більшості членів суспільства. Водночас у сучасному суспільстві бюрократія має несистемне та деінституціалізоване спрямування, відзначається високим рівнем привілейованості її представництва. На противагу бюрократії, адміністративна еліта завжди “заточена” під реалізацію інтересів суспільства, а тому й користується довірою з боку значної частини його представників. Лише за умови функціонального й технологічного “зрощення” бюрократії та адміністративної еліти в сучасному постмодерному суспільстві система публічного управління набуде найбільш виражених формальних ознак, внаслідок чого “управління й влада перестануть бути доступними для контролю з боку суспільства, хоча при цьому претендують на всезагальність та розумність” [14]. У цьому аспекті державно-управлінська еліта постає у формі закритої бюрократичної касти, позбавленої необхідного рівня легітимності, а отже, й спроможності забезпечити належний демократичний розвиток політичної й державно-управлінської системи.

Наведена вище концепція свідчить про достатньо умовну межу між бюрократією та адміністративною елітою, причому така умовність, на нашу думку, базується на єдиному факторі: адміністративна еліта управляє суспільними процесами, тоді коли адміністративна бюрократія (державно-управлінська) забезпечує організацію життєдіяльності суспільства через відповідні інститути держави. Тому в контексті даного аналізу актуалізується питання співвідношення “державно-управлінської еліти” й “державно-управлінської бюрократії”, де під останньою розуміють найнижчий прошарок державно-управлінської вертикалі, професійно підготовлений і наділений відповідними функціями щодо забезпечення життєдіяльності суспільства. Така ілюстрація державно-управлінської бюрократії синхронізується з не завжди позитивним варіантом довеберівського бюрократа, який затулює вирішення відповідних питань, приймає неорганічні для системи рішення і в потрібний момент втрачає важливі документи. Позитивна ілюстрація державно-управлінського бюрократа як структурної складової елітарної системи управління дозволяє розуміти певну тотожність державно-управлінської еліти, яка є представником ідеальної моделі бюрократії, та характеризується оптимальним проходженням документів та оптимальним розподілом праці в сфері управління.

Саме такий варіант державно-управлінської еліти, представлений бюрократичною елітою, досить чітко характеризує специфіку її функціонування в епоху постмодерну. Сутність її функціональної результативності досить чітко

простежив М. Вебер, який запропонував термін “бюрократична еліта”, розуміючи осіб, які представляють експертне середовище, наділяються функціями оптимального прийняття рішень, дії яких базуються на формальних правилах та процедурах, підкріплених жорсткою дисципліною та раціональною діяльністю [15]. Запропонована вченим конструкція бюрократичної еліти, яка і є тотожним варіантом сучасної державно-управлінської еліти, дозволяє ідентифікувати певні закономірності її функціонування в епоху постмодерну. До таких закономірностей належать:

– високий рівень монополізації влади державно-управлінської еліти, який базується на здатності застосувати ґрунтовні знання у професійній діяльності в сфері публічного управління;

– високий рівень стабільності функціонування державно-управлінської еліти, побудованої за бюрократичною калькою, що гарантує їй стратегічну тривалість виконання своїх функціональних зобов’язань.

Враховуючи ці закономірності, транскрипція державно-управлінської еліти в епоху постмодерну дозволяє чітко ранжувати її за відповідними параметрами приналежності до бюрократичної чи політичної системи. Йдеться про те, що державно-управлінська еліта, яка характеризується приналежністю до бюрократичної системи, функціонально-тактично підпорядкована внутрішньо ієрархічним та вузькокорпоративним інтересам системи державного управління. Представники такої елітарної групи “підпорядковуються виконанню покладених на них обов’язків, дотримуються сталої службової ієрархії, мають тверду службову компетенцію, працюють на основі контракту й на основі вільного вибору, відповідно до спеціальної класифікації нагороджені постійними грошовими окладами, розглядають свою службу як окрему професію, здійснюють кар’єру відповідно до своїх здібностей, підпорядковуючись єдиній і чіткій дисципліні” [16]. Доцільно зауважити, що приналежність державно-управлінської еліти до політичної системи становить значні інституційні виклики для забезпечення результативності та ефективності функціонування публічної системи держави. Йдеться про певну політичну регламентацію діяльності державно-управлінської еліти, яка базується на обслуговуванні нею політичних інтересів як єдиного критерію та визначального параметру компетентності. Це свідчить про те, що результативність діяльності державно-управлінської еліти має бути передусім спрямована не лише на внутрішньо функціональні інтереси системи публічного управління, а й на корпоративні політичні інтереси, які визначають відповідні нормативи для такої діяльності.

Особливої уваги заслуговує конструкція С. Келлі, у межах якої запропоновано визначення “адміністративно-функціональної еліти” як найвищого прошарку державних службовців, які займають високі посади в міністерствах, департаментах та інших органах державного управління [17]. Їх основним завданням в епоху постмодерну є підготовка політичних та державно-управлінських рішень, забезпечення діяльності підпорядкованих їм структурних

підрозділів. Необхідно зазначити, що в запропонованій конструкції вченого представлений достатньо широкий контекст розуміння еліти та її функціонального призначення. Йдеться про те, що до кола адміністративно-функціональної еліти належать не лише особи, які забезпечують безпосередню діяльність у сфері державного управління, але й представники певних адміністративних груп, масової інформації, науково-освітніх та експертних закладів, які беруть безпосередню й опосередковану участь у реалізації публічної політики держави.

Аналізуючи сутність та закономірності розвитку державно-управлінської еліти в епоху постмодерну, доцільно акцентувати увагу на її визначальній здатності володіти “раціонально-легальним бюрократичним управлінням”, яке є максимально вільним від “суб’єктивізму” управлінської системи й максимально залежним від корпоративних нормативів діяльності, які визначає сучасна політична реальність. З огляду на це, однією із закономірностей функціонування сучасної державно-управлінської еліти є її імперсональна сутність, яка вказує на його високу діаметральність від суб’єктивізму, особливо в умовах деконструкції чи модернізації системи публічного управління. Саме тому, на думку М. Котта, з метою забезпечення функціональної рівноваги визначальна роль у структурі державно-управлінської еліти має належати “професіоналам, технічним спеціалістам, які спираються на наукові методи управління, вважаючи, що бюрократичне управління є найбільш ефективним, максимально позбавленим суб’єктивізму, підкріпленим єдинотиповим правилам та інструкціям, якими керуються чиновники не залежно від своїх власних симпатій” [18].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, здійснений нами аналіз сутності та тенденцій розвитку державно-управлінської еліти в добу постмодерну дозволив конкретизувати її зміст управліннями, які наділені відповідними функціональними обов’язками щодо забезпечення життєдіяльності суспільства та форми взаємодії з політичною елітою у контексті реалізації відповідних інституційних проєктів, враховуючи специфіку різних національних традицій публічного управління. На підставі цього: віднайдено інституційно-функціональну й технологічну відмінність та тотожність між політичною та адміністративною елітою; доведено, що в добу постмодерну простежується тенденція зростання ролі середньої ланки державно-управлінської еліти у формуванні та реалізації державної політики; ідентифіковано певні закономірності функціонування державно-управлінської еліти в епоху постмодерну.

Список використаної літератури

1. Mann J. Rise of the Vulcans: The History of Bush’s War Cabinet // *Voices of Mexico*. URL : <http://www.revistascisan.unam.mx/Voices/pdfs/6828.pdf> (date of using: 10.04.2019).
2. Renzo De Felice. *Interpretations of Fascism*. [S. p.] : Harvard University Press, 1977, 248 p.

3. Ibid. 248 p.
4. Kertzer D. I. The Popes Against the Jews: The Vatican's Role in the Rise of Modern Anti-Semitism. URL : http://www.jerelations.net/Kertzer_David_I_The_Popes_Against_the_Jews_The_Vatican_39_s_Role_in_the_Ris.2550.0.html?page=7 (date of using: 15.04.2019).
5. Dwaine Marvick. Elite Politics: Values and Institutions. URL : <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/000276427702100106> (date of using: 17.04.2019).
6. Уэбстер С. Пределы бюрократического роста. URL : <https://www.forbes.ru/sobytiya-column/finansy/225210-kak-byurokratiya-usugublyayet-krizis-v-evrope> (дата обращения: 20.04.2019).
7. Field G. Lowell and John Higley. After the Halcyon Years: Elites and Mass Publics at the Level of Full Development // *Jornal of Political & Military Sociology*. 2016. № 5-27.
8. Meisel J. H. Introduction: Pareto and Mosca. NJ: Prentice-Hall, 2015. P. 1—44.
9. Linz J., Alfred S. The Breakdown of Democratic Regimes: Europe. Baltimore : Johns Hopkins Press, 2018.
10. Meisel J. H. Introduction: Pareto and Mosca...
11. Гуднау Ф. Политика и государственное управление. URL : <https://elibrary.ru/item.asp?id=32650479> (дата обращения: 23.04.2019).
12. Higley J. The Bush Elite: Aberration or Harbinger? London : Routledge, 2016. P. 63.
13. Timasheff N. S. The Social System, Structure and Dynamics. [S. p.] : Prentice-Hall, 2015. P. 67.
14. Ibid. P. 68.
15. Вебер М. Политика как призвание и профессия. URL : <http://www.kant.narod.ru/weber.htm> (дата обращения: 21.04.2019).
16. Kristol W., Kagan R. Rebuilding America's Defenses: Strategy, Forces, and Resources for a New Century. Washington : D.C. Project for the New American Century, 2000.
17. Keller S. Beyond the Ruling Class. Strategic Elites in Modern Society. New Brunswick : [s. n.], 2018. P. 25.
18. Cotta M. Elite Unification and Democratic Consolidation in Italy: An Historical Overview. [S. p.] : Cambridge University, 2012. P. 107.

Статтю подано: 02.04.2019

Статтю схвалено: 16.05.2019

Tucha Viktoriia Volodymyrivna

*Candidate of Sciences in Public Administration,
Doctorate National Academy
of Public Administration to the President of Ukraine*

ORCID: 0000-0002-1673-395X

e-mail: site-ipk@ukr.net

MODERN TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE STATE-MANAGEMENT ELITE ON THE DAY OF POSTMODERN

Problem setting. In the context of the theoretical and methodological analysis of the elite in modern postmodern society, the implementation of a separate consideration of the

concept of “state-management elite” deserves special attention. It represents a ruling minority, which concentrates the personification of political power, ensures management of political processes and political development of the state. Balanced practice of parity interaction between the political and state-management elite ensures a strategic balance of the political system of the state. In this way, the issue arises of identifying the essence and trends of the development of the state-management elite and the parameters of its interaction with the political elite in the context of implementation of the corresponding institutional projects for ensuring systemic reforms. In this regard, it refers to trace meritocratic practice, which points to the possession of special social traits by people who enable people to occupy respective positions in the system of public administration.

Recent research and publications analysis. Most researchers derive from the understanding of the state-management elite as an objective factor and an objective condition for the functioning of government institutions. In the context of that, W. Stephenson, who uses the term “administrative-political elite” and implies the use of the subjective factor of influence on the formation of leadership qualities in the individual. At the same time, S. Webster identifies the main features of the state-management elite.

Highlighting previously unsettled parts of the general problem. However, attention remains to be paid to the discovery of the notion of state-management elite in the post-modern state, which determines the relevance of this research.

Paper main body. The current context of the functioning of the state-management elite in the post-modern state allows identifying a number of functional obligations imposed on it, which make it possible to identify the state-management elite as a separate institution ensuring strategic stability of the society and strategic development of the state. On this occasion, the well-known theoretician of the state-management elite F. Goodnay substantiated the necessity of the existence of the state-management elite as an instrument of ensuring the socio-political balance in society, which serves to democratize the corresponding processes. The most pathetic methodologically context is proposed by N. Timechef, where “bureaucracy” refers to uncontrolled power not to public politicians, but to officials in the person of the administrative elite who assigned to itself, apart from the administrative (administrative and administrative), functions incapable for it to dispose of political power and state. M. Weber proposed the term “bureaucratic elite”, understanding those representing the expert environment, endowed with functions of optimal decision making, which actions are based on formal rules and procedures, backed by rigorous discipline and rational activity. Particular attention deserves the construction of S. Kelly within it the definition of “administrative and functional elite” as the highest layer of civil servants who hold high positions in ministries, departments and other public administration bodies is proposed.

Conclusions of the research and prospects for further studies. Consequently, our analysis of the essence and trends of the development of the state-management elite on the postmodern age allowed to specify its content by the managers who are endowed with the corresponding functional duties to ensure the life of the society and the form of interaction with the political elite in the context of the implementation of the corresponding institutional projects, taking into account the specifics of the various national the traditions of public administration. On the basis of this, the institutional-functional and technological difference and the identity between the political and the administrative elite are found; it is

proved that during the postmodern days there is a tendency to increase the role of middle level of the state-management elite in the formation and implementation of state policy; certain regularities of functioning of the state-management elite in the postmodern age were identified.

Key words: elite; anti-elite; elite concepts; political elite; state-management; political and administrative elite; ruling class; electorate; democratization; post-modern society; global state; public administration; political management; strategic development of the state.

References

1. Mann, J. (2004). *Rise of the Vulcans: The History of Bush's War Cabinet*. URL : <http://www.revistascisan.unam.mx/Voices/pdfs/6828.pdf>.
2. Renzo De Felice. (1977). *Interpretations of Fascism*. [S. p.] : Harvard University Press. 248 p.
3. Ibid. p. 248.
4. Kertzer D. I. *The Popes Against the Jews: The Vatican's Role in the Rise of Modern Anti-Semitism*. URL : http://www.jcrelations.net/Kertzer_David_I_The_Popes_Against_the_Jews_The_Vatican_39_s_Role_in_the_Ris.2550.0.html?page=7.
5. Dwaine, Marvick. *Elite Politics: Values and Institutions*. URL : <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/000276427702100106>.
6. Uebster, S. Predely biurokratyčeskogo rosta. URL : <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/000276427702100106> [in Russian].
7. Field, G. (2016). Lowell and John Higley. After the Halcyon Years: Elites and Mass Publics at the Level of Full Development. *Journal of Political & Military Sociology*, № 5-27.
8. Meisel, J. H. (2015). *Introduction: Pareto and Mosca*. NJ: Prentice-Hall. pp. 1-44.
9. Linz, J., Alfred, S. (2018). *The Breakdown of Democratic Regimes: Europe*. Baltimore: Johns Hopkins Press.
10. Meisel, J. H. (2015). *Introduction...*
11. Gudnau, F. *Politika i gosudarstvennoe upravlenie*. URL : <https://elibrary.ru/item.asp?id=32650479> [in Russian].
12. Higley, J. (2016). *The Bush Elite: Aberration or Harbinger?* London : Routledge, pp. 63.
13. Timasheff, N. S. (2015). *The Social System, Structure and Dynamics*. [S. p.]: Prentice-Hall. pp. 67.
14. Ibid. p. 68.
15. Veber, M. *Politika kak prizvanie i professija*. URL : <http://www.kant.narod.ru/weber.htm> [in Russian].
16. Kristol, W., Kagan, R. (2000). *Rebuilding America's Defenses: Strategy, Forces, and Resources for a New Century*. Washington: D.C. Project for the New American Century.
17. Keller, S. (2018). *Beyond the Ruling Class. Strategic Elites in Modern Society*. New Brunswick, p. 25.
18. Cotta, M. (2012). *Elite Unification and Democratic Consolidation in Italy: An Historical Overview*. [S. p.] : Cambridge University. p. 107.

Цитування: Туча В. В. Сучасні тенденції розвитку державно-управлінської еліти в епоху постмодерну // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Вип. 2(59) : у 2 ч. Ч. 1 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2019. С. 56—66. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.59.2019.178417>).

Citation: Tucha, V. V. (2019). Suchasni tendentsii rozvytku derzhavno-upravlinskoi elity v epokhu postmodernu. *Efficiency of Public Administration*, Issue 2(59), pp. 56-66. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.59.2019.178417>).